שנים אוחזין פרק ראשון בבא מציעא ד.

**תאמר בעדים שעל מה שכפר הוא נשבע אלא אמר רב פפא אתי מגלגול שבועה דעד אחד מה לגלגול שבועה דעד אחד שכן שבועה גוררת שבועה תאמר בעדים דממון קא מחייבי פיו יוכיח מה לפיו שכן אינו בהכחשה עד אחד יוכיח שישנו בהכחשה ומחייבו שבועה מה לעד אחד שכן על מה שמעיד הוא נשבע תאמר בעדים שעל מה שכפר הוא נשבע פיו יוכיח [ו]וחזר הדין לא ראי זה כראי זה ולא ראי זה כראי זה הצד השוה שבהן שעל ידי טענה וכפירה הן באין ונשבע אף אני אביא עדים שעל ידי טענה וכפירה הם באין ונשבע מה להצד השוה שבהן שכן לא הוחזק כפרן תאמר בעדים שכן הוחזק כפרן ובעדים מי הוחזק כפרן [ז]והאמר רב אידי בר אבין אמר רב חסדא [א]הכופר במלוה כשר לעדות בפקדון פסול לעדות אלא פריך הכי מה להצד השוה שבהן שכן אינן בתורת הזמה תאמר בעדים שישנן בתורת הזמה הא לא קשיא רבי חייא תורת הזמה לא פריך אלא דקאמר ותנא תונא מי דמי התם למלוה אית ליה סהדי ללוה לית ליה סהדי דלא מסיק ליה ולא מידי דאי הוו ליה סהדי ללוה דלא מסיק ליה ולא מידי לא בעי רבי חייא לאשתבועי הכא כי היכי דאנן סהדי [ח] בהאי אנן סהדי ואפילו הכי משתבעי אלא כי איתמר ותנא תונא אאידך דרבי חייא איתמר דאמר ר' חייא מנה לי בידך והלה אומר אין לך בידי אלא נ' זוז והילך חייב מאי טעמא הילך נמי כמודה מקצת הטענה דמי ותנא תונא שנים אוחזין בטלית והא הכא כיון דתפים [ט][אנן סהדי דמאי דתפים] הילך הוא וקתני ישבע ורב ששת אמר [י]הילך פטור מ"ט כיון דאמר ליה הילך הני זוזי דקא מודי בגוייהו כמאן דנקיט להו מלוה דמי באינך חמשים הא לא מודי הלכך ליכא הודאת מקצת הטענה ולרב ששת קשיא מתניתין אמר לך רב ששת מתניתין תקנת חכמים היא ואידך אין תקנת חכמים היא ומיהו אי אמרת בשלמא מדאורייתא הילך חייב מתקני רבנן שבועה כעין דאורייתא אלא אי אמרת מדאורייתא הילך פטור מתקני רבנן שבועה דליתא בדאורייתא מיתיבי

עד אחד יוכיח שישנו בהכחשה ובהזמה. שפיר גרם הכא ובהזמה כיון שע"י הזמה דבורו בטל ואין להקשות מה לפיו שכן מיגו משלם בהזמה תאמר בעדים שמשלמין בהזמה ואז לא יכול לומר עד אחד יוכיח [יא]משמלם כי מה שהעד אינו משלם כשהוא מחם אינו מומרא אלא לפי שבעדותו אינו מחייבו ממון לכך הואיל ודיבורו בטל חשיב ישנו בהזמה ונסמוך על מה הלך פרכינן ליה משום דעל מה הלך פרכינן פירכא כל דהו וכי מייא אפי' על מה הלך לא פריך ליה משום דמה שאינו משלם העד כשמחם זהו גריעותו לפי שלא היה כח בעדותו למיב ממון:

הצד השוה [שבהן] שע"י טענה כו'. וא"ת [יב]כופר הכל יוכיח שע"י טענה וכפירה פטור ויש לומר דבהכל השוה שבהן יש טענה משומה דכשמודה מקצת אז עד מכחישו גרמה דמשקר ולכך יש שבועה:

ותנא תונא אאידך דר' חייא. אמן סהדי דמאי דתפים אלי כו' פרש"י כיון דהוי כהעדאת עדים משתבע מדרבי חייא קמייתא וקשה כיון דלא מצי לאוכומי הך בריתא דהילך אלא מכח קמייתא ליתא ותנא תונא אקמייתא לכך י"ל דאמן סהדי לאו דוקא דמאי דתפים מתשבינן ליה השתא טפי מהעדאת עדים ומשיב כאילו מודה ליה לדידיה הוא אך [ב] קשה דמ"מ איכא למיפרך דתמני' כי היכי דאמי מודה להאי אלי נמי מודה לאלי ואמ"ה קמשתבעי כדפרין אקמייתא ומאי מיקן וי"ל דהשתא נמי מוכח מכח טעמא דנסמוך אי הילך פטור לא הוי מתקני רבנן שבועה דליכא דכוותה בדאורייתא אבל לרבי חייא קמייתא כי נמי בהעדאת עדים פטור מתקני רבנן שבועה בתמני' דמשיב הולאה בתאי דתפים חבריה ודוחק דלפ"ז הא דלא קאמר ותנא תונא אקמייתא משום דמאי דתפים משיב להולאה חו לא היתה פירכתו למעלה אלא מטעם כי היכי דאמן סהדי להאי כו': **ורב ששת אמר הילך פטור.** נראה שהלכה כרב ששת דנפ' השומל (נקמן דף ק.) גבי עבד קטן פריך ועוד הילך הוא אך בספר חפץ משמע דהילך חייב [וע' תוס' ב"ב קמח: ד"ה הלכתא]:

[ט]וש"מ דהילך פטור. וא"ת יהא נאמן בשלם דמיגו דנעי אמר שתים וי"ל כיון דהילך פטור אם יאמר שתים הו"ל כופר הכל ואין אדם מעיז ונר"ע לא הוי עזות דמסייע ליה שטרא:

לעולם

מאמר. כשבועה דעדים שאינו נשבע על מה שהעידו אלא על מה שלא העידו ועל כפירתו הוא נשבע ולא מהעדאתן ומנין לך להחמיר כל כך: **מגלגול שבועה דעד אחד.** אם נתחייב לו שבועה ע"י עד אחד כדאמרינן והיתה עליו טענה אחרת שלא היתה מוטלת עליו שבועה מגלגלין אותה עם שבועה זאת ונשבע על שניהן דגלגול שבועה דאוריתא היא דילפינן לה בקדושין (דף מ:) מואמרה האשה אמן אמן[ד] הרי שעל מה שלא העיד העד הוא משביעו: **שכן שבועה גוררת שבועה.** עד לא חייבו שבועה אלא על מה שהעיד והשבועה גוררת שבועה. תאמר בעדים הללו שהחמשים שהעידוהו הם מחייבין אותו לשלם ואין כאן שבועה לגרור על ידה שבועה על השאר: **פיו יוכיח.** מודה מקצת הטענה שעל מה שכופר ופיו לא הודה הוא נשבע: **טענה וכפירה.** זה טוען וזה כופר הן באין לדין: **לא הוחזק כפרן.** על מה שכפר אינו מוחזק כפרן שמא לא חיסם שהעד אינו נאמן להכחישו ולהחזיקו כפרן: **תאמר בעדים.** שמאחר שכפר הכל והם העידו על החמשים הוחזק כפרן ולא נאמר נאמינהו על השבועה: **הכופר במלוה.** אין על טלה אין על מקצת ובאו עדים והעידוהו עד אלא נשבע: **כשר לעדות.** ולא אמרינן גזלן הוא והתורה אמרה (שמות כג) אל תשת רשע עד לכיון דמלוה להולאה נתנה לנמא צריך להולאה וסבר עד דהוה לי [זוזי] ופרענא ליה ואי מודינא ליה השתא יתבעני מיד. אבל הכופר בפקדון אפי' על מקצת ובאו עדים והעידוהו פסול לעדות דמאי הוה ליה גבי פקדון לאשתמוטי נפשיה ושמא תאמר אבל ממנו ואשתמיט ליה עד דמשכח ליה לקמן בפירקין (דף ה:) מוקמינן בדאמר סהדי ואמרי הכא שעמא בידיה נקיט ליה: **כפורים זומם.** לשלם קנס דכאשר זמם[ה] דעד אחד שהחם פטור[ו] ופיו גבי הולאה כל שכן דלא שייכא הזמה כלל: **תאמר בעדים.** אם החמו בחמשים שהעידו משלמין ממון: **פורם זומם לא פריך.** אינה משובה לו פירכא דכיון דעד אחד ישנו בהזמה ליבטל עדותו [ז]בעדות שני עדים אם הוה לן למימר בעדים משום דישנן בהזמה לא יחייבוהו שבועה הוה לן למימר נמי בעד אחד לא יחייבוהו שבועה דהא ישנו בהזמה ליבטל עדותו ואי משום דאין משלם קנס אין בזו יפוי כח להאמין עדותו: **אלא דקאמר ותנא תונא.** אלא אם יש לך להשיב על דברי רבי חייא כך יש לך להשיב דקאמר ותנא תונא והכיא רמיה לדברי ממשנתינו מי דמי: **הכא.**

בדרבי חייא: **למלוה אית ליה סהדי.** דמסיק ביה ממשיו: **אנוס ליה סהדי.** כאינו ממשיו אינו חייב לו עליה: **אי כופר ליה כו'.** כגון אילו העידו העדים ממשיו חייב וחמשיו פרע בכה"ג לא הוה אמר ר' חייא דצריך לישבע על השאר: **אפני' כי היכי דאמן סהדי דאלאי.** דתליה שלו: **אמן סהדי דאלאי.** דתליה שלו ולמה הצריכוהו חכמים שבועה ש"מ טעמא דאו אמר מקצת הטענה הוא כר' חייא ואינה שבועה דאורייתא אלא מקצת חכמים שלא יהא כל אחד הולך כו': **והילך.** [א] לא הולאתים והן שלך בכ"מ הכם: **חייב.** לישבע על השאר ולא אמרינן הני דקמודי ליה בגוייהו הואיל ואיתנהו בעייניהו כמאן דנקיט להו דמי אלא כשאר מודה במקצת הוא וחייב: **ופטיר פטור כו'.** קס"ד דלר' חייא דעל מה דמחני' משום דאמן סהדי דמאי דתפים דיליה הוא והוי כמנה לי בידך והלה אומר אין לך בידי כלום מעידים אותו שיש לו ממשיו וכי אידך דרבי חייא דמחייב ליה שבועה דאורייתא: **והא כלא.** דהך דעדאת עדים אמן סהדי דמאי דתפים אלי הילך הוא שהרי כפרנינו הוא: **וקפני.** דמחייב שבועה משארא והיה להולאה במקצת: **מקצת חכמים היא.** ולא משום דעדאת עדים וכדפרינן לעיל כי היכי דאמן שהדי להאי אמן סהדי להאי: **אי אמרת בשלמא הילך מדאורייתא חייב.** כלומר גבי שבועה דאורייתא כגון בהולאה במקצת:

סלעים

הילך כיון דעדיין לא נתן מודה מקצת הטענה הוא ותנא תונא שנים אוחזין בטלית וקתני ישבע והא אנן סהדי דבמאי דתפיס הילך הוא וקתני ישבע ש"מ דאפי' אמר ליה הילך מודה מקצת הטענה הוא וחייב. ורב ששת אמר הילך פטור דכיון דאמר ליה הילך כמאן דפרע להו דמי ובשאר הא לא מודה ליה ולא מידי הלכך לאו

מסורת הש"ס

ג) [קדושין ה: מל. וש"נ], כ) [לקמן ה:] ב"ק קה: [ע"ש] [שבועות מ:], ג) רש"ל, ד) [במדבר ה], ה) [דברים יט], ו) [מכות ה:], ז) [נ"ל כעדות], ח) ר"ח שאין משלם, ט) שיך לע"ב.

הגהות הב"ח

(א) גם' לאלן סהדי להאי ואפילו:

גליון הש"ם

תוס' ד"ה הצד וכו' כופר הכל יוכיח. עיין תשובות מהריב"ל מ"ש כלל ג' דף טו ע"א ותשובות פנים מאירות מ"ב סימן קפט:

הגהות הגר"א

[א] רש"י ד"ה והילך לא הולאתים כו'. נ"ב אבל הרי"ן חולק ע"ז וכתב דהא מלוה להולאה ניתנה תיוקא בפקדון הדין כן (ועמ"ש רביט בח"מ פי' ס"ז ס"ק י"ז): [ב] תוס' ד"ה ותנא כו'. אך קשה סי' נ"ב והכ"ה מפרש דלאו משום הולאה מפיש ליה ממתני' דוחלי מתני' אין כח הולאה כלל אלא דרב ששת דפוטר נהילך ס"ל דמזומנים כידו כמאן דנקיט להו כאילו ככר כידו והא מתני' דכיסם ומזומנין לאלון ליחזי כאילו ככר תלוי ואין כאן שבועה דהמפ"ה וע"ל ו' ל' הלא כרש"י ד"ה והילך שמא בכל מקום כו' דוחק בפקדון הדין כן (ועמ"ש שם נפ"ק י"ח):

רבינו חננאל

אלא חיתי מגלגול שבועה דעד אחד וגרחה גם זה. ואתינן לרבויה מפיו ועד אחר. ואמרי' הכי מה פיו שאין מחייבו קנס מחייבו שבועה עדים שמחייבין אותו קנס לא כל שכן. ופרכינן מה לפיו שכן אינו בהכחשה כמו שפירשנו למעלה. עד אחד יוכיח שכן ישנו בהכחשה ומחייבו שבועה. מה לעד אחד שכן על מה שהעיד עליו הוא נשבע תאמר בעדים שעל מה שכפר הוא נשבע פיו יוכיח שמשלם כמה שהודה ונשבע על מה שכפר וחזר הדין וכו'. ופרכי' מה להצד השוה שבהן שכן לא הוחזק כפרן פי' אם כפר הלוה והעיד עליו עד אחד לא הוחזק כפרן שנאמר לא יקום עד אחד באיש וגו'. וכן אם כפר וחזר והודה לא הוחזק כפרן כדרבא דאמר רבא אדם קרוב אצל עצמו ואין אדם משים עצמו רשע תאמר בעדים שאם כפר ובאו עדים והעידו עליו [שחייב] שהוחזק כפרן ונפסל. ודחי' לה הכי וכי מי שכפר במלוה נפסל והאמר רב חסדא הכופר במלוה כשר לעדות והא דר' חייא מלוה היא ונדחית זו הפירכא. והזורנו לפרך פירכא אחרת. מה להצד השוה שבהן שכן אינו בתורת הזמה [ח] פיו כדאמרן למעלה. עד אחר אינו בתורת הזמה שהתורה אמרה ועשיתם לו כאשר זמם עד אחד אלא לשבועה ואי אפשר להשביע העד זו השבועה נדחת תורת הזמה מעליו שאין עדות עד

[ח] עי' בפ"מ כאן שהעתיק לדברי רביט כזה בתריסות יותר. [ט] נראה דל"ל ואתינן לדחות לדחות לעל לדרבי חייא כתמני' דלא דמי וכו'. [י] מדברי רביט אלו נראה מוכח דהי' לו גי' אחרת כשגיין דדמי דלא דמי לתמני' נמי כזה דהסם כמאי דתמפסדי סהדי דמי נשבע וכו'.

עין משפט
נר מצוה

יד א מי' פ"ב מהל' טוען וטוענן הל' יב טוען"ע מ"מ סימן לב ס"ד ועי' בב"י:

טו ב מי' שם ס"א הל' ג [וס"ב הל' טו] סמג עשין לה טוען"ע מ"מ סי' מז סעיף ח וסי' עה סעיף ו [רכ אלפס כאן וס"ו דשטעות דף דם]:

מוסף רש"י

הכופר במלוה. ולא נשבע ובאו עדים, כשר לעדות. דמלוה להולאה ניתנה ואינה עכשיו בידו ובולה לתחומו עד שתגיע ידו (ב"ק קה:) ולא אתמן מחיל לממונא הוא, אלא לשמשמעי ליה משום דמלוה להולאה ניתנה ואין עכשיו בידו לפרוע (שבועות מ:). בפקדון פסול לעדות. ואפילו לא נשבע, דמשמה דכפר אחאי ליה אמתונא (שם) ומוקמינן לה (לקמן ה:) כגון דאמרי סהדי דהשתא שעתא דכפר ליה נקיט בידיה ומפקיל אע"ג דלא אשתבע דאי כאשתבע מה לי פקדון מה לי מלוה מה לי פקדון (ב"ק קו.).

רבינו חננאל (המשך)

ועשיתם לו כאשר זמם ונו' וכדתנן (בריש מכות) מעידים אנו באיש פלו שהוא בן גרושה וכו' ולעולם אין תורת הזמה אלא בשנים ועד שיזומו שניהם. בוא וראה כיון דאמר רב ששת ג ע"א) עד זוממ משלם לפי חלקו מקשי' עליה והתניא אין משלמין ממון עד שיזומו שניהן ותרצנא להא דרב באומר הערנו והחמנו בבית דינו של פלו' תתחייבנו ממון כי האי גוונא משלם אבל כשיזום עד אחד אין שם חשלומין. ותנן נמי ור' שמעון אומר מה שנים אין נהרגין עד שיזומו שניהן אף שלשה עד שיזומו שלשתן. ופרקי' דלמא רבי חייא תורת הזמה לא פריך כלומר אין זו פירכא. פי' ר' חייא תורת הזמה לא פריך אמר לך רבי חייא לא נדחת תורת הזמה מפי אחד מפני כחו של עד אחד אלא מפני שעד אחד אינו בא אלא לשבועה וכשיזום אינו יכול להשביעו השבועה שזמם לעשות לאחיו וכיונא בו נדחית תורת הזמה בשני עדים שהעידו על כהן שהוא בן גרושה וכו'. ואתינן ב) לאוקמה לדר' חייא כמתניתין ולא דמיא דהא מתני' כי היכי דאגן סהדי דלאי דכל מה דתפיס בהאי טלית דידיה הוא הכי [נמי] אגן סהדי דאיתך. ג) ותוב מתני' במאי דמסהדי (שהרי) [סהדי] דהוא דיליה עליה נשבע ותופס. לאפוקי דר' חייא דעל מה שכופר הוא נשבע. אלא אי איתמר ותתנא שנאה על אידך דר' חייא דאמר מנה לי בידך והלה אומר אין לך בידי אלא נ' והילך חייב מאי טעמא דאע"ג דאמר ליה

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com